

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „РАЗУЗНАВАНЕ“

1612 София, ул. „Хайдушка поляна“ 12

Рег. № 12-739/30.03.2017 г.

Екземпляр № 2

ДОКЛАД

ОТНОСНО: Дейността на Държавна агенция “Разузнаване” през 2016 г.

През 2016 г. Държавна агенция „Разузнаване“ (ДАР) изпълняваше ефективно основните си функции по защитата на националната сигурност и интересите на Република България в условията на динамична и сложна външна среда за сигурност. ДАР осъществи и комплекс от дейности по структурни и регулаторни промени в съответствие с новоприетия Закон за Държавна агенция „Разузнаване“. Дейностите на Агенцията по придобиване и обработване на разузнавателна информация за рисковете и заплахите за националната сигурност се развиваха в специфични международни условия, **определяни най-общо като външна среда за сигурност.**

I. ОЦЕНКА НА ВЪНШНАТА СРЕДА ЗА СИГУРНОСТ ПРЕЗ 2016 г.

1. Външни фактори, влияещи върху България

Задълбочаването на негативните тенденции и процесите на дестабилизация в някои съседни страни, увеличаването на ключовата роля на основните кризисни процеси с геополитическа значимост, експанзионистичната политика на редица големи държави и предприеманите от тях действия за подобряване на военния им потенциал, повишеният в световен мащаб терористичен риск, както и

продължаващият миграционен натиск изправиха света пред нови предизвикателства. **Налице е трайна тенденция за повишаване на общата несигурност в международен аспект.**

През 2016 г. конфликтните развития и кризисните процеси в региона на Близкия изток, Африка и някои страни от Централна Азия наред с влошаващата се икономическа и хуманитарна обстановка оформиха огромна зона на нестабилност в регионален и глобален план.

Основните предизвикателства произтичаха от: политическата несигурност в страните от тези региони; разрастването на етнорелигиозните сблъсъци; сепаратистките настроения сред малцинствата; кризата на националните държави; потенциалните рискове от преначертаване на държавни граници; амбициите на регионалните и международните фактори и др.

2. Асиметрични заплахи

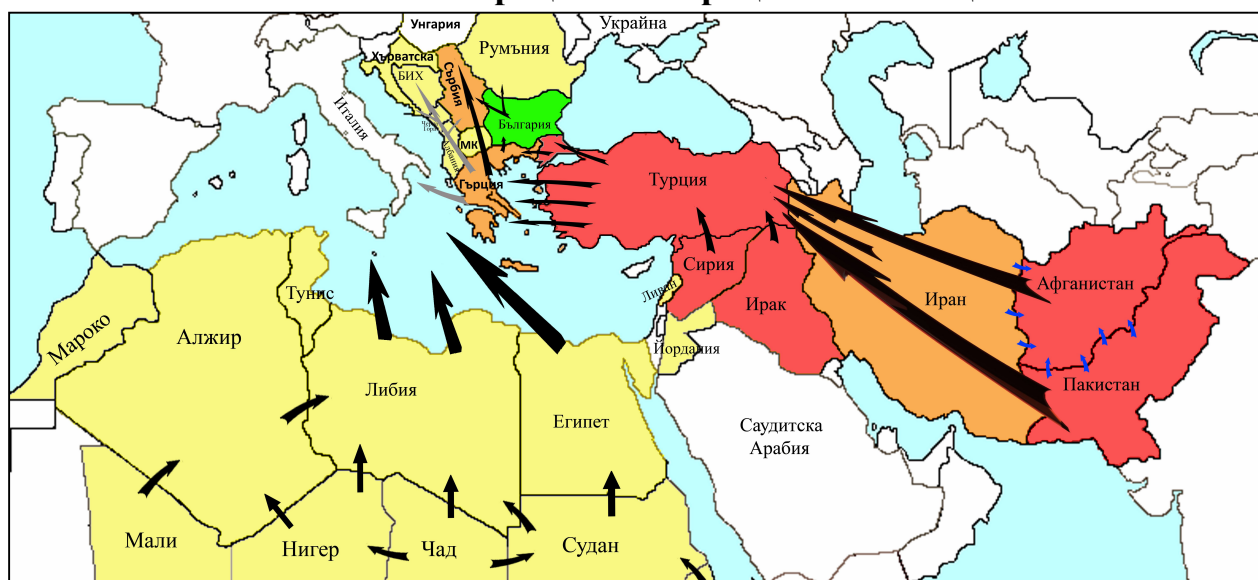
Терористични заплахи. Организации като „Ислямска държава“ (ИД), „Ал Каида“ и свързани с тях групировки утвърдиха присъствието си в Близкия изток, Африка и Централна Азия и успяха да извършат редица терористични нападения в държави от ЕС, в Турция, Египет, Ирак, Либия, Йемен, Сомалия, Афганистан, Пакистан, Нигерия, Мали и др. ИД предприе действия за компенсиране на териториалните загуби в Сирия и Ирак чрез разширяване на районите си на действие в Северна Африка и Централна Азия и за увеличаване на влиянието си върху широк кръг потенциални симпатизанти чрез социалните мрежи. Независимо от мащабните и интензивни действия за ограничаване на териториалния контрол на ИД, групировката запазва в определена степен оперативните си възможности за противодействие.

Терористичната заплаха за Европа от страна на ИД, „Ал Каида“ и гравитиращи към тях групировки се запази поради следните фактори: завръщащите се от конфликтните зони джихадисти, притежаващи реален боен опит; създадените в района на Близкия изток и Северна Африка (БИСА) логистични бази; възможностите за поддържане

оперативния капацитет на организирани престъпни групи, контролиращи мрежите за нелегален трафик.

Негативните тенденции в развитието на **миграционната криза** през 2016 г. очертават редица рискове за националната ни сигурност и в следващ период. Географското положение на България предопределя постоянен натиск от нелегална миграция спрямо границите ни. Рискът от преминаващи през страната джихадисти, инфилтрирани в миграционните потоци, създава предпоставки за формиране на терористични и логистични клетки на наша територия, както и за радикализиране на етническите малцинства с нисък социален статус.

Миграция и миграционни потоци

Черни стрелки - мигранти, оказващи натиск към ЕС
Сини стрелки - мигранти, върнати в страни на проникване
Сиви стрелки - тенденции за засилване на натиска през 2017 г.

Трансграничната организирана престъпност в района на Балканите и нейните проявления, свързани с нелегалния трафик на хора,

изготвяне и разпространение на неистински български и чужди документи за самоличност, схеми за получаване на българско гражданство и работни визи, незаконен трафик на стоки, наркотици и оръжие, генерираха сериозни заплахи за сигурността и икономически загуби на България.

Дейност на чуждите специални служби. Местоположението и значението в геополитически план на Балканския полуостров, външнополитическата ориентация на държавите от региона, водената политика на сигурност и близостта до основните кризисни райони предопределяха атрактивността му като оперативно поле за дейността на редица разузнавателни служби. Активността им представлява траен риск за сигурността и на България. Тази дейност беше насочена не само към придобиване на информация за политическите и икономическите процеси и за състоянието на въоръжените сили и политиката на отбрана на България, но и към създаване на позиции за оказване на влияние върху общественото мнение и процесите за вземане на решения. Особен риск за нашата страна представляваха комплексният характер и обхватът на операциите на специалните служби, използващи структури, създадени на културна и религиозна основа, както и смесени фирми, сдружения, правителствени и неправителствени организации, партийни формации.

3. Кризата в ЕС и “Брекзит”

Проблемите и рисковете, произтичащи от безпрецедентния миграционен натиск по отношение на Европа, от решението на Великобритания да напусне ЕС, както и различната степен на сътрудничество с Русия на отделните страни членки за пореден път изведоха на преден план въпроса за единството на Съюза.

4. Икономическа и енергийна сигурност. През 2016 г. основните рискове пред енергийната сигурност на България продължиха да бъдат свързани с: високата зависимост (над 90%) на нашата страна от един доставчик на природен газ; несигурността по отношение на осъществяването на проектите, които биха позволили диверсификация на

доставките; вероятността държавата ни да загуби позициите си относно транзита на синьо гориво в региона.

Рискът от намаляване или прекъсване на транзита на руски природен газ през украинска територия за Европа, включително и за България, се запази и през 2016 г., макар да беше значително по-нисък. Разрешаването на съдебния спор между Москва и Киев в газовата област, както и посредничеството на Брюксел ще бъдат определящи за доставките на енергоресурса от Русия през Украйна за европейските пазари през 2017 г.

5. Рисковете от кибератаки на хакерски групи, ползвани от чужди държавни структури, се запази и през 2016 г. Като част от информационната война за въздействие върху общественото мнение редица правителства продължават да използват кибератаките за решаване на политически, икономически и разузнавателни задачи в полза на собствени интереси.

6. Регионални предизвикателства

Анализът на външната среда за сигурност показва, че в **регионите, заобикалящи България**, обстановката се влошава и негативните тенденции имат устойчив характер. Дестабилизацията на отделни страни, както и на цели региони е в резултат на геополитически, икономически, национални, религиозни и други фактори. Устойчива тенденция имаха и опитите за изнасяне на вътрешни проблеми на международната сцена, както и използването на външната политика за вътрешнополитически цели.

БИСА продължиха да бъдат основен източник на нестабилност и генератор на рискове и заплахи за националната сигурност на страната ни и за Европа. Последствията от т. нар. Арабска пролет (политически, икономически и по линия на сигурността) са тежки и труднопреодолими, независимо от усилията на международната общност. Етническите, конфесионалните и междунационалните противоречия са изострени, а прагът на търпимост е изключително нисък.

През 2016 г. **Западните Балкани** запазиха характеристиката си на зона, генерираща нестабилност, в резултат на: засилването на ролята на национализма в управлението на държавите от региона; етническата и религиозната нетърпимост, рефлектиращи в прояви на сепаратизъм и радикализъм; демографския и социално-икономическия дисбаланс в развитието на отделните страни.

“Замразените” конфликти в постсъветското пространство ще останат постоянен източник на напрежение, съдържащ рисков потенциал по линия на сигурността, а засегнатите от тях страни ще продължават да бъдат поле за сблъсък на различни геополитически интереси.

II. ОПЕРАТИВНА РАБОТА

През годината **оперативната работа** се осъществяваше основно извън пределите на България и на територията на страната от съответните структури на Агенцията.

Основният акцент беше поставен върху сигурността в работата с наличните източници и върху разширяването на оперативната база с източници, притежаващи преки разузнавателни възможности. През годината бяха увеличени броят на разузнавателните източници и ефективността на тяхното използване.

Работата на ДАР зад граница се осъществяваше в усложнена оперативна обстановка - следствие от кризисни развития в съответните държави и тежък режим на контраразузнавателно противодействие от страна на местните специални служби - при завишено внимание и контрол на разузнавателното ни присъствие и активност.

Стремежът на Агенцията беше насочен към непрекъснато осъвременяване на средствата и методите на разузнавателната работа и към въвеждане на съвременни технически, комуникационни и оперативно-психологически средства с оглед противодействие на чуждите специални служби.

През 2016 г. бяха проведени и редица операции съвместно с други служби от системата за сигурност на България и по линия на международното сътрудничество с водещи партньорски служби от ЕС и НАТО.

III. ИНФОРМАЦИОННА РАБОТА

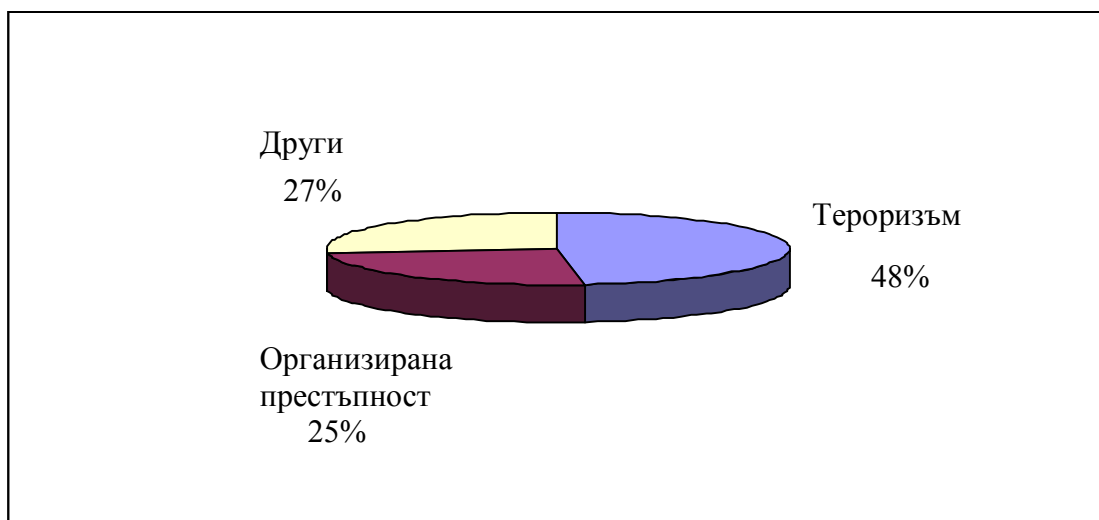
Работата на ДАР в информационен план беше напрегната, но и резултатна. До потребителите на ДАР (български директивни институции и партньорски служби) са изготвени и изпратени материали, съдържащи разузнавателна информация, съответстващи на определените от държавното ръководство приоритети, както и на интересите на партньорите ни от ЕС и НАТО. Само в единични случаи от Агенцията са изпращани материали, изготвяни въз основа на открити източници по конкретна проблематика. Информационно-аналитичните материали покриваха развитието на процесите (политически, икономически и по линия на сигурността) в разузнаваните страни, миграционната криза, асиметричните заплахи, организираната престъпност, както и енергийни проекти, засягащи българските национални интереси.

През отчетния период в информационно-аналитичната работа може да бъдат открити следните допълнителни резултати:

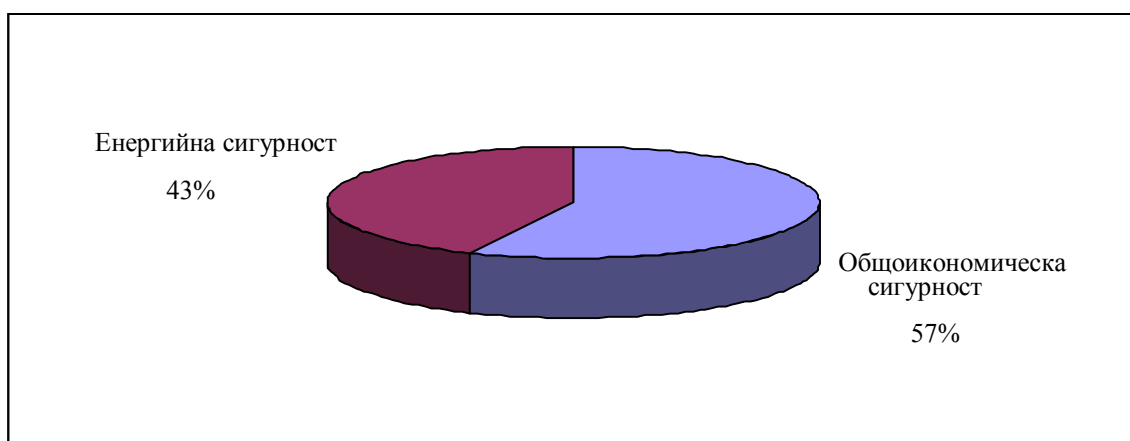
- Успешно прилагане на нови методи на работа под формата на специализирани работни групи по актуални направления, притежаващи висока степен на експертиза.

- Активно провеждане на курсове (оперативни, информационно-аналитични, езикови и специализирани) с цел повишаване на квалификацията на служителите на ДАР.

В тематично отношение изпратените **материали по асиметрични заплахи** обхващаха съответно: тероризъм - 48%; организирана престъпност - 25% ; други - 27%.

В тематично отношение изпратените материали касаят: общоикономическа сигурност - 57%, и енергийна сигурност - 43%.

Над 75% от изпратените до държавното ръководство информации са оценени положително.

IV. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

По линия на международното сътрудничество основните цели на Агенцията бяха: утвърждаване на нейния авторитет сред специалните служби от НАТО, ЕС и международната разузнавателна общност като професионална европейска разузнавателна структура; развитие на сътрудничеството в двустранен и многостранен аспект, с приоритет отношенията със службите от държавите - членки на ЕС и НАТО; получаване и придобиване на разузнавателна информация в

съответствие с основните задачи на ДАР; провеждане на съвместни оперативни операции с партньорски служби и използване на възможностите им за обучение на кадри на Агенцията.

Сътрудничеството с разузнавателните структури **на ЕС и НАТО** и с чужди специални служби продължи да се развива активно по всички направления.

ДАР поддържаше сътрудничество и с редица служби за сигурност **извън ЕС и НАТО**. В резултат на постигнатото високо ниво на професионални контакти със специални служби на държави от Югоизточна Азия и Африка бяха поставени и решени конкретни казуси, свързани със защитата на правата и интересите на българските граждани зад граница.

Основните форми на сътрудничество включваха: обмен на разузнавателна информация; участие в брифинги на НАТО и на Разузнавателния център на ЕС (INTCEN); участия в двустранни и многостранни форуми и експертни срещи по различни актуални въпроси на ръководно и на експертно ниво. През годината ДАР участва в организирането и провеждането на повече от 30 срещи на ръководно ниво и 67 двустранни срещи на експертно ниво. На двустранните експертни срещи беше обменена конкретна разузнавателна информация, свързана с: тероризма, дейността на отделни терористични групировки и структури, нелегалната миграция, кризисните развития в БИСА, активността на трансграничната организирана престъпност и др. Значителна част от двустранните експертни срещи бяха проведени по искане на партньорските служби, което е показателно за високо оценяваната експертиза на ДАР.

V. ЗАЩИТА НА КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ И ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА СИГУРНОСТТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА ЗАД ГРАНИЦА

По отношение на сигурността дейността на Агенцията през 2016 г. беше съобразена изцяло с разпоредбите на Закона за защита на

класифицираната информация, Правилника за прилагане на Закона за защита на класифицираната информация, другите подзаконови актове в областта на защитата на класифицираната информация, вътрешните нормативни актове и специфичните задачи на Агенцията.

По линия на сигурността и защитата на класифицираната информация (КИ) работата на компетентните звена беше насочена в следните направления: вътрешна сигурност, персонална сигурност, индустриална сигурност, сигурност на автоматизирани информационни системи и мрежи, документална сигурност.

През септември 2016 г. **Държавната комисия за сигурност на информацията (ДКСИ) извърши проверка** на предприетите мерки за ефективна защита на класифицираната информация на ЕС в регистратурата на ЕС в ДАР. Въз основа на направените констатации ДКСИ изрази становище, че **приложените мерки за защита на КИ на ЕС в ДАР съответстват на основните принципи и стандарти за сигурност на КИ на ЕС.**

Нарушения и проблеми при изпълнение на дейността по охраната на обекти на Агенцията в страната и на българските дипломатически представителства през отчетния период не бяха констатирани.

През изтеклата година успешно бяха изпълнени конкретните специфични задачи, свързани с организацията и провеждането на **отбранително-мобилизационната подготовка** на структурните звена в ДАР. Агенцията участва активно в организираните от Междуведомствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките и от Междуведомствения съвет по Комплексната автоматизирана система работни групи и семинари, както и в тренировките по изпълнение на част от Плана за използване на пощенските и електронните съобщителни мрежи при кризи от военен характер.

VI. ПРАВНОНОРМАТИВНА, КАДРОВА И ОРГАНИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ

Правнонормативната дейност беше приоритетно ориентирана към подзаконово развитие на правната база на Агенцията чрез изготвяне на проекти на актове, предлагани за приемане от Министерския съвет, и чрез развитие на вътрешноведомствените административни правила.

Сред предложените на Министерския съвет актове с най-висок юридически ранг беше Правилникът за прилагане на Закона за Държавна агенция „Разузнаване“. С приемането му завърши нормативното регулиране на устройството и дейността на Агенцията и статута на служителите. Създадените правни документи, уреждащи специалните функции на Агенцията, бяха материализирани оригиналните идеи и опитът в областта на разузнавателната дейност.

По линия на **кадровата и организационната дейност** основен акцент в работата беше поставен върху административното преобразуване след създаването на Агенцията. В съкратени срокове бяха изпълнени значителни по обем, сложни и комплексни задачи и бяха изготвени необходимите базови документи за управлението на човешките ресурси - организационна структура; класификатор на длъжностите; длъжностно разписание; длъжностни характеристики; поименно длъжностно разписание. На 01.03.2016 г. приключи предвиденото в закона за ДАР девоенизиране и всички служители бяха преназначени в новите структурни звена. През август 2016 г. беше изготвен и утвърден военновременен щат на Агенцията.

Повишаването на квалификацията на служителите, в т. ч. и със съдействието на чуждестранни партньорски служби, продължи да бъде важна насока в дейността на Агенцията. В организираните курсове по първоначална разузнавателна подготовка се обучаваха новоназначените служители, които наред с оперативните дисциплини преминаха стаж в информационните звена на ДАР. В рамките на

обучението бяха проведени практически занятия с инструктори на партньорски служби, включващи теоретични лекции и практически занятия „на терен“.

Агенцията организира в София курсове за подготовка на представители на партньорски служби, като резултатите от тях бяха на много високо ниво.

В Центъра за разузнавателна подготовка на ДАР беше провеждана **езикова подготовка** по широк спектър чужди езици при все по-широко използване на специализирани, интензивни и индивидуални форми на обучение.

VII. ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ

Развивани и поддържани бяха защитените комуникации с партньорските служби в конференциите МЕС, SEEIC, FORUM и двустранните системи по линия на оперативното сътрудничество с общо над 50 разузнавателни и контраразузнавателни служби и агенции. Броят на двустранните оперативни системи нарасна с 50% предимно с партньорски служби в кризисни райони.

Относно защитата на критичните комуникационни и информационни инфраструктура и системи на ДАР не са допуснати пробиви или нарушения на изискванията за сигурност.

През 2016 г. ДАР продължи да оказва съдействие по обезпечаване на сигурността на задграничните представителства на България. Извършени бяха редица технически мероприятия в 26 от тези представителства.

През годината продължи и разработването на собствени технически и информационни системи, насочени към подобряване на сигурността на комуникациите между службите, както и такива с оперативно предназначение.

VIII. ОПЕРАТИВЕН ОТЧЕТ И АРХИВ

През отчетния период бяха доразвити **функциите на оперативния отчет на ДАР** като информационна система със съществен

принос за изпълнението на поставените пред Агенцията разузнавателни задачи.

През периода са извършени 72 000 проверки във връзка с проучванията за надеждност за работа с КИ.

Продължи сътрудничеството на ДАР с Комисията за разкриване на документите и обявяване принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. За предходната календарна година по зададени от Комисията запитвания по оперативния отчет на ДАР са проверени 520 души.

Във връзка с проучванията на лица, кандидатстващи за придобиване или възстановяване на българско гражданство по смисъла на Закона за българското гражданство през 2016 г. по оперативния отчет на ДАР са проверени 14 800 чужди граждани.

Във връзка с миграционния поток, минаващ през страната ни, ДАР е извършила проверка на приблизително 3000 чужди граждани.

През 2016 г. със съдействието на експерти от Държавна агенция „Архиви“ бяха създадени важни за функционирането на учрежденския архив документи, с което беше положено началото на сътрудничество за създаване на точен регламент и прозрачност в документирането на административните дейности на ДАР.

IX. ФИНАНСОВА И АДМИНИСТРАТИВНО-СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Финансово-стопанската дейност на Агенцията се осъществяваше при стриктно спазване на финансовата дисциплина и вътрешното разпределение на бюджета и в съответствие с нормативните документи на Министерство на финансите, Закона за счетоводството, счетоводните стандарти, вътрешните правила на ДАР.

Основните приоритети във финансово-стопанската дейност през отчетния период бяха насочени към:

- Ефективно и икономично управление на утвърдения бюджет и постигане на максимално осигуряване на законово определените дейности на ДАР.

- Финансово-счетоводно осигуряване на Агенцията в съответствие с действащата нормативна база.

- Материално-техническото обезпечаване на структурните звена в ДАР, необходимо за функционирането и изпълнението на основните ѝ приоритети, в т. ч. закупуване на дълготрайни материални активи и специализирана техника.

- Поддръжка на предоставените за управление имоти, както и тяхното реновиране с цел създаване на адекватни условия за работа на служителите и икономия на финансови средства за последваща поддръжка.

През отчетния период звено „Вътрешен одит“ чрез планирани проверки анализира различни процеси в областта на финансово-стопанската дейност на Агенцията от гледна точка на законосъобразност, ефективност, ефикасност и икономичност при разходването на бюджетни средства.

X. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ И СЛУЖБИ

През 2016 г. председателят на ДАР беше изслушван в парламентарни комисии по актуални кризисни ситуации и по проблемите на тероризма.

Включването на ръководителя на Агенцията в състава на Консултативния съвет за национална сигурност към президента на Република България разшири възможностите за адекватна и своевременна реакция в дейността ѝ за превенция на основните заплахи за сигурността на страната.

ДАР, съгласно възложените ѝ функции в общата система за сигурност на Република България, участва активно в подготовката и провеждането на заседанията на Съвета по сигурността към Министерския съвет.

През 2016г. беше усъвършенстван механизмът за сътрудничество и координация с различни звена на Държавна агенция „Национална сигурност“, Министерството на вътрешните работи и Служба „Военна информация“. Създадените добри професионални взаимоотношения позволиха разширяване на областите на взаимодействие.

ДАР продължи съвместната си работа с Националния контратерористичен център (НКТЦ) и през периода подпомагаше дейността му с предоставяне на оперативна информация и експертиза.

Активно беше и взаимодействието с Държавната агенция по бежанците към Министерския съвет за контрол на бежанския поток през територията на България.

През отчетния период ДАР беше активно ангажирана с участия в междуведомствени работни групи за подготовка на различни доклади, нормативни документи, планове за действие и др.

През изминалата година бяха постигнати много добра координация и сътрудничество с Министерството на външните работи по проблеми от компетенцията на ДАР.

XI. ИЗВОДИ

Дейността на ДАР през отчетния едногодишен период беше фокусирана върху изпълнение на утвърдените от държавното ръководство разузнавателни приоритети и реализирана в условията на изключително динамична външна среда за сигурност, налагаща максимално ефективно използване на кадровия ресурс. Въпреки наличието на неблагоприятни фактори, активната и целенасочена работа на целия състав на Агенцията направи възможно постигането на сериозни положителни резултати в оперативната и информационно-аналитичната дейност.

Независимо от положените през 2016 г. усилия за решаване на съществуващите пред Агенцията проблеми и предизвикателства, немалка част от тях ще продължават да съществуват и през 2017 г. Това ще налага търсене на нови подходи и възможности за тяхното решаване.

Най-сериозен е проблемът с кадровото обезпечаване на ДАР. Комплектуването на оперативните звена с добре образовани и квалифицирани специалисти изисква много време и инвестиции в човешкия ресурс.

Техническото осигуряване на оперативната работа е другият голям проблем, който налага специално внимание и изисква допълнителни усилия и финансови средства.

Изброените проблеми и предизвикателства не може да бъдат решавани единствено с пределна мобилизация на личния състав и ръководството и налагат намиране на трайно решение на въпроса за адекватното финансиране на Агенцията.

Продължаващата тенденция за непрекъснато усложняване на средата за сигурност и за повишаване на рисковете и заплахите за страната ни, същественото увеличаване на финансовия и техническия потенциал на чуждите специални служби изискват отговорен държавнически подход по отношение дейността на българските специални служби като основен елемент от системата за защита на националната сигурност на България.